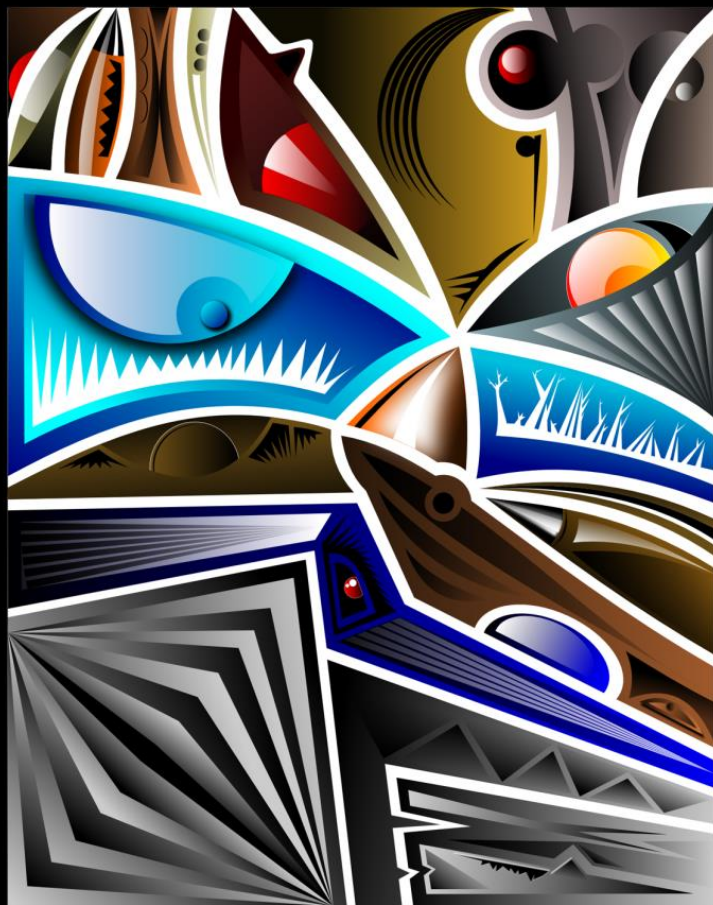

Jiří Zygma

Hypermodernní
dekonstrukce

Jiří Zygma

Hypermodernní dekonstrukce

Divadelní trilogie „ZMĚNY“

OBSAH

1

Etién Graczki

("Ohne Sentiment, bitte")

OSTNATÝ DRÁT

2

Bastyen Wrutti

(rekapitulace v deseti obrazech)

MANÉVRY

3

Matteo Difumato

(divadelní road-movie)

VOLNÉ POLE

Etién Graczki
Ostnatý drát
(„Ohne Sentiment, bitte“)

x--x--x--x--x--x--x--x--x--x--x--x--x--x--x--x

*Ve hře vystupují tři postavy – Michael, Luisa a Jiří (MI-LU-JI) – bratr, sestra
a bratranec.*

Předmluva

Světlo. Herci procházejí mezi diváky.

LU Nechce se mi zase začínat.

MI Musíš začít. Stejně jako musíme vstávat a žít.

JI Začni, ať brzo skončíme.

LU Nejdůležitější je začít. Pak už jde všechno samo. Jenže začít a poznat, kde končí začátek, je stejně těžké jako vědět, kdy skoncovat.

MI Tak tedy začněme!

LU Na počátku bylo slovo.

JI Tma!

Tma.

MI Nicota!

LU Slovo!

MI Absolutno!

JI Světlo!

Světlo.

MILUJI Začínáme!

První obraz

Byt. Scénu tvoří zeď na horizontu s malým okénkem uprostřed a dveřmi po obou bocích. Dveře po levé straně vedou ven z bytu a vedle nich vězí věšák se třemi stejnými klíči. Druhé dveře vedou do dalších místností bytu. Uprostřed místnosti je pouze velká tyrkysová pohovka a stolek s telefonem. Na zdi visí obrázek I ♥ BERLIN. Zařízení bytu a pořádek v něm odráží (ne)vkus jeho obyvatel.

Luisa vtrhne s čistícími prostředky a drhne čistou zeď.

LU Mišo, Michálku, vstávat! Budeme uklízet! Tak do prdele vstaneš nebo ne?

Vzbuzený MI se neochotně zapojí a drhne.

LU Tak to už by stačilo. Běž nakoupit.

MI Můžu si koupit tričko?

Ticho.

Máš nějaké zvláštní přání?

LU Zavři hubu.

MI Rozkaz!

LU Poslušný bratr.

MI Koupím ti v krámu projímadlo.

Odejde. Telefon.

LU Ahoj máti, zrovna jsem ti chtěla volat. Zeď stojí pořád na svém místě, Míša právě odešel do supermarketu. Venku svítí slunce a já, místo toho, abych se opalovala, likviduju nepořádek. O bratrance se dobře postaráme, neboj. Zavoláme ti, pozdravuj otce

a mějte se tam hezky!

Zavěsí.

Abych se představila... Jmenuju se Luisa Letschertová, narodila jsem se v Berlíně. Vystudovala jsem střední ekonomickou školu, obor sociálně-administrativní. V současné době se ohlížím po práci nebo po mladém, finančně zabezpečeném muži atraktivního zevnějšku. Docela mě štve ta zeď před barákem. Je to jedno z mála míst, kde ještě něco zůstalo, ale už brzo bude, doufám, čistá i tahle ulice. Donedávna jsem se musela koukat na to, jak se do ní buší a kope. To všechno kvůli těm odnaproti. Chtěli jít k nám. A tak jsou s námi. Čekáme návštěvu z Čech. Je to syn mé tety, která po šedesátém osmém zůstala v Československu, zatímco má matka (tedy její sestra) emigrovala sem, do Západního Berlína.

Vdala se tady za mého otce a teď jsou na dovolené. Jinak bydlíme v Sebastianstrasse, nummer 86, Berlin – Kreuzberg, tak když byste se někdy chtěli zastavit... (...) Bratr se vrací z nákupu. Slyším ho, jak se drápe po schodech.

Vejde MI.

LU Ty sis koupil tričko?

MI Ještě, že je dnes nebe jasné jako předevcírem.

LU Co je dneska za den?

MI Není to jedno, když máme prázdniny?

LU Ono je to vlastně vždycky jedno.

MI si chce zopakovat každodenní rituál.

MI Nové tričko koupil jsem si v obchodě značky em ej sí

vypadám jak z časopisu staré hadry dám do lisu.

LU Bratranec čeká na nádraží!

LU začne zmatkovat a pobíhat po místnosti.

MI Počkej ještě!

Móda hýbe dnešním světem

pro budoucnost našim dětem

velké město postavíme

zahulíme uvidíme.

Společnými silami

nedostanem do tlamy.

Tma.

Druhý obraz

Na pohovce teď sedí vedle sebe všichni tři. Nějakou chvíli je úplné ticho.

LU So... Dein name ist...

JI Jiří.

LU Ji – rži.

JI Ji – ří.

MILU Jirži!

JI A vy opravdu neumíte česky?

LU Ein bisschen. Was ist das?

JI Das... ist die Sofa.

LU Výborně! Und das?

JI Das ist... das Radio.

LU Nein, das ist kein Radio, das ist Hi-Fi!

JI Ja, ich verstehe... Přijel jsem obnovit zprerhaná
rodinná pouta.

Ticho. Ticho.

A taky se trošku pobavit. Berlín je přece vyhlášeným
městem... kultury... nebo ne?

(*spíše pro sebe*) No... po pravdě... do hodin němčiny
jsem nechodil zrovna pravidelně...

MI Nemáš žízeň?

LU Nebo hlad?

JI Nerozumím.

LU Jestli nechceš něco k snědku nebo k pití?

MI Pít, voda, jídlo!

JI Nerozumím vám.

LU Asi není hladový. Dobrá, zkusím mluvit česky. Máma
říkala, že se nemají se sestrou moc rády.

JI Protože jí nepomohla na západ.
LU Co já vím, chtěla tam zůstat, protože byla zbabělá a krom toho se tam šťastně zamilovala.
JI Příbuzní by si měli pomáhat.
MI A jak? Po okupaci už to stejně nešlo. Teta měla být chytřejší a měla jet s mámou do Německa hned.
LU Tady máš klíč od bytu. Chceš se podívat do města, že?
JI Nejdřív bych si vybalil věci.
LU Až se vrátíš, pověš klíček na věšák. Máme rádi pořádek.
JI Skutečně? A kde jsou vlastně vaši rodiče? Pro pořádek?
MI Odcestovali na dovolenou do Tichomoří.
JI Škoda. Rád bych je poznal.
Jiří si vezme své věci a chce odejít do pokoje.
LU Co by jsi řekl tomu, kdybych jela s tebou a ty by sis koupil něco na sebe?
JI Teď hned?
LU Ano.
JI A proč?
LU Víš, tady se nosí trochu jiný styl. Doba jde jaksi... kupředu.
JI Ale mně se to líbí.
LU Neboj se, bude ti to slušet mnohem víc než teď. Pomůžu ti něco vybrat.
JI Tak dobře, ale nejdřív si vybalím ty věci.
LU Aber schnell, schnell!

Třetí obraz

LU leží polonahá na pohovce. Je těsně nad ránem. Převaluje se neklidným spánkem, později začne zvonit telefon. Má se za to, že LU je zpočátku ve snu.

LU Nenávidím tenhle zvuk!

Zvonění je jakoby naléhavější.

Vypněte někdo ten zvuk! Ruší mě to v přemýšlení!

LU pomalu vstane a až se zorientuje, vezme telefon.

Maminko, proč mě nutíš takhle brzo vstávat? Vždyť moc dobře víš, že se vůbec nic nezměnilo. Zeď pořád stojí a bratr půjde nakoupit do supermarketu, až se vzbudí. Cože? Nemůžu ti ho dát k telefonu, všichni ještě spí, máme tady jiný čas. Cože? Moc jsme spolu nekomunikovali, umí málo německy a já si na češtinu už nevzpomínám, když ji nemám s kým procvičovat. Nelžu. Dobrou noc.

Zavěsí.

Ozveme se. *Vchází rozespalý MI.*

MI Co tady děláš?

LU Co bych dělala? Spím tady.

MI Měla jsi spát se mnou.

LU Rozmyslela jsem si to. Na pohovce se mi usíná líp než s tebou v jedné posteli. Nejsme už malé děti a lišíme se od sebe natolik, že by nás ta jinakost mohla svádět.

MI Chceš říct, že tě přitahuju?

LU Možná.
MI Čím?
LU Tím, že jsi jiný než já, a tím, že nikoho nemáš.
Mimochodem, ta Polka odvedle po tobě docela čumí.
MI V kolik jste se včera vrátili?
LU Když už jsi spal.
MI Něco mě vzbudilo. Něco jsem slyšel.
LU To byla matka. Volala.
MI Myslím v noci. Měli jste spolu něco?
LU Co tě to napadá? Jsme přece příbuzní!
MI Musím do obchodu.
LU Uvařím zatím čaj.
MI Nebo víš co, dneska nikam nepůjdu.

Vejde JI.

JI Tschüs.
MI Tschüs.
LU Skočím připravit něco k snídani.

Odejde.

MI Luisa je dnes nějak nervózní. Nevíš, co se jí stalo?
JI Nechápu to.
MI Jak se ti líbí v Berlíně?
JI Výkladní skříně, neony, obchody, světla, výlohy, nákupní centra, pasáže... A mezi tím vším dokonalí lidé. Co víc by si člověk mohl přát? Máme u nás ještě co dohánět.
MI To víš, jsi v Německu. To je pravý západ.
JI U – Bahn! S – Bahn! Tolik stanic!
MI Nechceš se zdokonalit v... němčině?
JI Radši bych se nasnídal.
MI Vám Čechům chybí sebedůvěra.

Přichází LU se snídaní.

- MI Znáte hru na pravdu?
JI Pravda přeci neexistuje.
MI Ale hra ano. Měli bychom se víc poznat. Vždyť jsme z jedné rodiny.
LU Musím říkat pravdu?
MI Každý podle svého gusta.
JI Můžu se ptát na všechno?
MI Politiku do toho netahej.
LU Kdo se bude ptát první?
MI Už se ptáš. Teď já! Co cítíš tady k Jiřímu?
LU Na to snad nebudu odpovídat.
MI Odpovědělas. Teď se ptá Jiří.
JI Co budeme dnes dělat, Luiso?
LU To je hloupá hra. Nenajíme se radši?
MI Až mi odpovíš, co jste spolu vy dva měli.
LU To není fér!
MI Budeš diskvalifikována.
JI Spali jsme spolu. *(začne se hrozně smát)*
MI To si děláte srandu, ne?
LU ...Jiří byl opilý a měl na mě takovou chuť, že mě znásilnil.
JI Ne ne ne ne ne. Tvá sestra využila mé slabé chvílky a svedla mě, protože byla neukojená a moc to potřebovala.
MI Děláte si ze mě srandu, že?
LU Jsem zamilovaná a vyspali jsme se spolu, protože jsme to oba chtěli.
JI Byla by to hezčí pravda než ta, kterou jsi zmínila předtím, ale ani tak to není. Už si vzpomínám. Ty jsi mě moc chtěla

a já tebe taky. To souhlasí. Jenže ty jsi pod tím zřejmě viděla něco jiného než já. Měl jsem prostě jenom chuť na sex. To se mi občas stává, když se opiju. I když se sestřenkou se mi to stalo poprvé, to je fakt.

MI Myslíte to vážně?

LU To ty jsi s tím začal! Ty jsi chtěl vědět pravdu!

JI Prostě jsme si dlouho nezašoustali, tak jsme se na sebe vrhli.

MI Věříte vůbec v Boha?

LU Chodím do náboženství dvakrát týdně.

MI Je to špinavost!

LU Co mi tady kážeš? Ty sis ještě nikdy nezaprcal, tak nepoučuj! (*jinak*) Míšo, vzpomeň si, jak je nám spolu dobře, když jsme sami. Pojedeme někam na výlet, co říkáš? Jiří si prohlédne město... Kam by ses chtěl podívat, Míšo?

MI Nemůžu tomu uvěřit.

LU Já taky ne. Ty tomu věříš, Jiří?

JI Proč ne? Nepůjdeme se podívat ven?

Tma.

Čtvrtý obraz

Berlínská zeď postříkaná graffiti namířenými proti SSSR.

MI Tak tady je ta naše slavná zeď. V podstatě už tady nemá být, ale jaksi ještě stojí. Prý na památku. Smrdí, a bude smrdět tak dlouho, dokud se sama nerozpadne nebo někdo nepostaví nějakou novou.

JI Bez špetky ironie musím říct, že kdyby nahoře čouhal ostnatý drát, byla by zeď mnohem působivější. Takhle je docela nevinná. Víš jistě, že jsme v Berlíně a ne někde úplně jinde?

MI Stejně jako bych mohl tvrdit, že jsme na zemi.

JI A jsme teda na východě nebo na západě?

MI Myslím, že jsme zrovna na severu. Ale jinak je to jedno. Teda, lépe řečeno, můžeš si to klidně určit sám. Ale kolem zdi je spíš neutrální zóna. U vás slunce ještě nevyšlo, zatímco u nás pomalu, ale jistě zapadá. Sestra říká, že má z každé strany něco, ale myslím, že je spíš po mamince.

JI Moje matka je pro připojení k západu.

MI Z čeho tak usuzuješ?

JI Je to přirozené, když jí to celý život odepírali.

MI Na východě jsou hotové poklady.

JI Stejně jako pro nás na vaší straně. Nevíme, kdo jsme a kde stojíme, a tak utíkáme jednou doleva, jednou zase víc doprava. Slunce nevychází a není kam zapadnout. Žádný východ, žádný západ. Střed potřebuje rovnováhu, ale ta nám nějak chybí. Říkáš teda, že stojíme v zemi nikoho?

MI Už to nerozebírejme. Není to jedno?

JI Chci tomu rozumět. Lidi se taky dělí na eskymáky a křováky.
MI To je jiný případ.
JI A přece mají mnoho společného. K čemu by jsi chtěl dospět?
MI K absolutnímu poznání a vědění. JI To by chtěl asi každý, ne?
MI Ale já to myslím jinak.
JI A jak? Každý to myslí jinak.
MI Kam půjdeme teď?
JI Kde jsme ještě nebyli. Chtěl bych konečně najít východ.
MI Bojím se, že je to složitější, než se zdá. Rádi bychom věci zjednodušovali, ale dobře víme, že je to až příliš složité na to, abychom to pochopili.
JI Je to prosté. Zdi začali stavět lidi. Jíst, pít a spát jim nestačilo, potřebovali k tomu ještě vymýšlet. Jenže k tomu, aby sis mohl vymýšlet, potřebuješ zázemí, ochranu, bezpečí. Mám chuť ji přelézt, ale asi je to opravdu moc vysoko.

JI začne skákat, jako by chtěl překonat zed'. Pak se přidá i MI. Předhánějí se, kdo skočí výš. Zvuk rychlovlaku. Tma.

Pátý obraz

(Ze záznamu.)

- LU Čekám, co mi k tomu řekneš.
- JI Všichni čekají, co řekneš. Celý svět je zvědavý na to, koho miluješ a co si myslíš.
- LU Tak a teď si popovídáme v klidu, dobře?
- JI Dobře.
- LU Uvědomuješ si, že tím, co jsi spáchal...
- JI Co jsme spáchali...
- LU ...se zavazuješ k něčemu vyššímu?
- JI K ničemu, sestřenko, absolutně k ničemu.
- LU Ničemo.
- JI Naivko.
- LU Stop. Vrátime se na začátek. Kdo koho sváděl?
- JI Pořád dokola to samé! Nikam to nevede. Nic ti nedlužím a ani po tobě nic nechci.
- LU A co když všechno řeknu rodičům, až se vrátí?
- JI To neuděláš.
- LU Co ty víš, co já udělám a čeho všeho jsem schopna.
- JI V tom případě jsi nevyrovnaná nána.
- LU Mohla bych tě proklínat, ale neudělám to, protože tě mám ráda.
- JI Nerozumím ti. Máš ráda především sama sebe. Proto by jsi byla ráda, abych tě miloval.
- LU A ty se nemáš rád?
- JI Jestli někdo takový existuje, tak ano.

Luisa je zjevně hovorem zaujatá a bere to příliš vážně.

LU Mluvíš tak moudře a učeně; od začátku jsem věděla, s kým mám tu čest. Víš, když jsi přijel, hned jsem poznala, že v sobě máš přesně to, co bych zrovna potřebovala. U nás nejsou takoví lidi jako ty a zároveň jsem si uvědomila, že v sobě musím tu jinakost rozvíjet a ne potlačovat. Mám přece v sobě taky slovanskou krev.

JI Nejsem schopný milovat, rozumíš?

LU To je proti přirozenu. Každý normální člověk potřebuje vedle sebe někoho druhého.

JI Přestup na trasu S nekonečné silnice cesty vedou přes neprozkoumané hranice.

(nebo:)

Pro lásku se nadechni, pro lásku jdi za dveře; dlouho čekat nenech ji, odháněj své soupeře.

LU Žiješ v samých otázkách a hádankách.

JI Lepší než žít v odpovědích.

LU Skončíš špatně.

JI Co je špatně?

LU Máte s bratrem mnoho společného.

JI Taky ho miluješ?

LU Mám ho ráda.

JI Něco ti povím, Luiso. Když vidím olizující se dvojice, je mi špatně. Páření je začátkem konce.

LU Chceš se se mnou milovat?

JI Už ne. Bohužel. Je mi líto. Možná, až se zase napiju a nebudu vědět, co dělám. Až se budu nudou šírat tak, že ti ho tam vrazím, abych ho zase vytáhnul.

LU Přeji si, abys nás opustil.

JI Myslím, že si teď s Míšou docela rozumíme a asi by ho to zrovna moc netěšilo, kdybych se vrátil domů. A navíc mám ještě nějaké povinnosti vůči vašim rodičům, takže bych docela rád počkal, až se vrátí z dovolené.

LU

Dělá ti to dobře, manipulovat s lidmi kolem sebe?

JI

Přijel jsem vyjednávat. Ostatní mě nezajímá.